

نه بلاو كراوهكانى مائپهري بههشت

چونيتى

سوژدهى سههو

رسالة

في سجود السهو

لفضيلة الشيخ/ محمد بن صالح العثيمين

رحمه الله تعالى

وهرگيرانى / زريان سهرچنارى

وفقه الله تعالى

مائپهري بههشت

ba8.org

مائپهريكى ئيسلامى زانستى پهروهردىي يه و نه پيناو بلاوكردنهوى نه و ئيسلامهيه كه سهنهفى
صائح - پينغهمبهري خوا (صلى الله عليه وسلم) و هاوهلاى (رضي الله عنهم) نهسهرى بوون -
وه سهر به هيچ گروپ و لايه نيكي حيزبى نيه.

مائپهري بههشت

ئەو كتيب و بابەت و ليكۆئينهوه شهريانه بلاو دهكاتەوه كه دەبنه هۆي:

١. شارەزاکردنی موسولمانان و پهروهردەکردنیان لەسەر ريگا راستەكەي ئيسلام، ئەمەش دەستەبەر دەبێ بە گەرانهوه بۆ پهپهوه رهسەنه كەي ئيسلام، كه بریتی یه له قورئان و سوننهت، به تېگهشتنی پيشين و پيشهوايانی ئوممهت.

٢. پاک کردنهوهی بیروباوهپ و رهوشتی موسولمانان، له دیارده كانی شیرک و کوفر و تاوان.

٣. پالاولتن و تهصفیه کردنی ئایینی ئيسلام له بیدعه و بۆچونه داهینراوه کان.

٤. وربا کردنهوهی موسولمانان له شوپنه واری خراپی ریوايه ته لاواز و ههلبهستراوه کان.

٥. پته و کردنی برایه تی یه کی راسته قینه لهسەر بناغه فراوانه جیگیره كەي ئيسلام و نههيشتن و كه مکردنهوهی ده مارگیری مهزهه بی و حیزبی.

ئامانجمان:

ئاشناکردنی کۆمه لگایه له ئيسلامی رهسەن و دروستکردنی تاك و کۆیه تی بۆ تېگهشتن له سه رچاوه كانی كه بریتین له قورئانی پیروژ و سوننه تی سه حیح و ئاشکراکردنی ئەو شتانهی كه نامۆن به ئيسلام و خراونه ته نیویه وه به چه ندین دهسته واژهی دهنگ و په رنگ و نوسراوی له بواره كانی بیروباوهپ و رهوشت و ئاکار و پهروه رده و زانست و پزیشکی و گه شهی کۆمه لایه تی.

خودایه داوات ئی دهکەین دامه زرومان بکهیت ، و ته و فیتمان بدهیت بۆ هه ر کار و گوفتاریکی جوان وچاک بهو شیوهیهی که خۆت لێی رازیت.

ستافی مائپهري بههشت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ . وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى نَبِينَا مُحَمَّدٍ الَّذِي بَلَغَ الْبَلَاحَ الْمُبِينِ، وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَالتَّابِعِينَ لَهُمْ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ، أَمَّا بَعْدُ:

به پراستی زۆریک له موسولمانان ئه حکام و شیوازهکانی سوژدهی سه هو به باشی نازانن، جا ههندیکیان سوژدهکه له کاتی پیویستدا نابات، وه ههندیکیان سوژدهکه له شوینی پراستی خۆیدا نابات، وهکو سوژدهی سه هو بردن پێش سه لام دانهوه ههچهنده شوینی سوژدهکه پاش سه لام دانهوه بیته، وه به پێچهوانه شه وه.

له بهر ئه وه زانیی سوژدهی سه هو زۆر گرنگه به تایبهتی بۆ ئه وه که سانهی که پێشنویژی و ئیمامهت بۆ خه لکی ده کهن و خه لکیش چاوه لوان ده کهن.

وه له سه ر ئیمامه کان زۆر پیویسته که ئه حکامی شه رعی سوژدهی سه هو به باشی بزانهن.

بۆیه چه زه م کرد ئه م چه ند حوکمه شه رعیه له م باره یه وه پوون بکه مه وه و پێشکه شی که م به برایانه م، داواکارم خوای گه وره به نده ئیمانداره کانی خۆی پی سودمه ند بکات، ده سا پشت به خوای گه وره داواکارم که رێنمویم بکات بۆ پراستیه ن، ده لیم:

سۆز دەي سەھو :

سۆز دەي سەھو بریتىيە لە و دوو سۆز دەيەي كە نوێژخوین دەيان بات بەھۆی پوودانی ھەلەپھەكەو، كە بە نەزانين پوويداوھ لە نوێژەكەيدا^(۱).

سۆز دەي سەھو سى ھۆكاری ھەيە :

- ۱- زياد كردن .
- ۲- كەم كردن .
- ۳- گومان بۆ درووست بوون .

يەكەم : زياد كردن :

ئەگەر نوێژ خوینێك لە نوێژەكەيدا ھەستانەوھەيەك يادانیشتنێك ياكرنوشێك ياسۆز دەيەك زياد بكات بە ئەنقەست ئەوا نوێژەكەي بەتال دەبیتەو، بەلام ئەگەر كردنی ئەو زيادەيە بە نەزانين بوو وھ ھەستی پى نەكرد تاكو نوێژەكەي تەواو دەكات، ئەوا نوێژەكەي درووستە، بەمەرجێك پيوستە سۆز دەي سەھوی بۆ

(۱) ھيچ دوعايەكی صحیح نەھاتووھ كە لە كاتی سۆز دەي سەھودا بخوینریت، ئەوھى كە لە ھەندێك كتيبدا باس كراوھ يان لاوازە يان بى بنەمايە، بۆ سۆز دەي سەھوش ھەروەكو سۆز دەكاني ناو نوێژ دەگوتریت: (سبحان ربي الاعلى). أنظر كتاب(السنن والمبتدعات للحوامدي).وەرگێڕ

به ریّت، وه ئەگەر هەر له ناو نوێژه کهیدا بیری هاته وه که زیادهیه کی کردوه له و نوێژدها پیویسته پاشگه زبێته وه، وه پیویست ده بیّت له سه ری که سوژدهی سه هوی بۆ به ریّت و نوێژه که شی دروسته .

نمونه ی نه مه :

که سێک نوێژی نیوه رۆ ده کات به لام به هه له پینج رکات ده خوینیت، وه کاتی که بیری ده که ویتته وه که له ته حیات دایه، ئەوکاته ته حیاته که ی ده خوینیت و سه لامی نوێژه که ی ده داته وه، پاشان دوو سوژدهی سه هو ده بات و سه لامی بۆ ده داته وه .

وه ئەگەر نه یزانی که زیادهیه کی کردوه تا وه کو نوێژه که ی ته واو ده کات و سه لام ده داته وه، ئەوا دوو سوژدهی سه هو ده بات و دووباره سه لام ده داته وه .

وه ئەگەر له رکاتی پینجه م دا بوو بیری که وته وه که ئەو رکاته زیادهیه ئەوا یه کسه ر داده نیشیت وه کو دانیشتن بۆ ته حیات و سه لامی نوێژه که ی ده داته وه پاشان دوو سوژدهی سه هو ده بات و سه لامی بۆ ده داته وه .

به لگه ی نه وه :

حه دیسی عبدالله ی کوری مه سعوده ﷺ که بۆمان ده گپه پته وه ده لیت: اَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّى الظُّهْرَ حَمْسًا، فَقِيلَ لَهُ: أَزِيدُ فِي الصَّلَاةِ؟ فَقَالَ: وَمَا ذَاكَ؟ قَالُوا:
صَلَّيْتَ حَمْسًا، فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ بَعْدَهَا سَلَّمَ "وفي رواية" فَغَنَى رَجُلِيهِ وَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ،
فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ. رواه الجماعة (١).

واته: جارێکیان پیغه مبه ر ﷺ له نوێژکی نیوه پۆدا پینج پکاتی کرد، ئیتر
لییان پرسى ئایا نوێژ زیادى کردوه؟ فه رموی له به رچی؟ ووتیان پینج پکات
خویند، ئه ویش دوو سوژده ی سه هو ی برد دوا ی ئه وه ی سه لامیشی دابۆوه، وه
له پریواپه تیکی تر دا پییه کانی جوت کردوو روی کرده قیبه له دوو سوژده ی سه هو ی
بردوو پاشان سه لامی بو دایه وه.

وه هه له یه کی تر سه لام دانه وه یه پیش ته واو بوونی نوێژه که، له راستیدا
سه لام دانه وه پیش ته واو بوونی نوێژ، به زیاده داده نریت له نوێژه که دا، جا
هه رکه سیک به ئه نه قه ست له پیش ته واو بوونی نوێژه که ی سه لام بداته وه ئه وا
نوێژه که ی به تاله.

به لام ئه گه ر به نه زانین بوو وه له دوا ی کاتیکى درێژ بیرى هاته وه ئه وا
ده بیته نوێژه که ی سه ر له نوێ دووباره بکاته وه.

(١) متفق عليه، وباقي الجماعة: أبوداود، والترمذي، والنسائي، وإبن ماجه.

وه نه گهر له پاش ماوهیه کی کهم بیرى کهوته وه وه کو له دواى دوو سى دهقیقه ئهوا چهندى کهم کردووه له نویژه کهى تهواوى دهکات و پاشان سهلام ده داته وه، وه دوو سوژدهی سهو ده بات و سهلامى بو ده داته وه.

به لگه ی نه مه :

ئه و فه رموده یه یه که نه بو هورهیره ﷺ بومان ده گیریته وه ده لیت: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى بِهِنَّ الظُّهْرَ أَوْ الْعَصْرَ فَسَلَّمَ مِنْ رُكْعَتَيْنِ فَخَرَجَ السَّرْعَانَ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ يَقُولُونَ: قَصُرَتِ الصَّلَاةُ، وَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى خَشَبَةِ الْمَسْجِدِ وَاتَّكَأَ عَلَيْهَا كَأَنَّهُ غَضْبَانٌ، فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ: أَنْسَيْتَ أَمْ قَصُرَتِ الصَّلَاةُ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: لَمْ أَنْسَ وَلَمْ تَقْصُرْ، فَقَالَ الرَّجُلُ: بَلَى قَدْ نَسَيْتَ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِلصَّحَابَةِ: أَحَقُّ مَا يَقُولُ؟ قَالُوا: نَعَمْ، فَتَقَدَّمَ النَّبِيُّ ﷺ فَصَلَّى مَا بَقِيَ مِنْ صَلَاتِهِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ (۱).

واته: جاریکیان پیغه مبهه ﷺ پيشنوژی بو کردین له نویژی نیوه بو بو یان عه سر بو، وه له پکاتی دووه مدا سهلامى دایه وه، ئیتر چند که سیک به په له له ده رگای مزگهوت چونه ده ره وه و گوتیان "نویژ کورت کراوه ته وه" که چی پیغه مبهه ﷺ هه ستاو پالی دا به کۆله که ی ناو مزگه وته که وه، له وه ده چو توره بو بیت، ئیتر کابرایه ک عه رزی پیغه مبهه ری کرد ﷺ گوتی پیغه مبهه ری خوا ﷺ ئایا به

(۱) متفق علیه .

له بیرچوونه وه وات کرد یان نوێژ له لایهن خواوه کورت نوێژ کراوه ته وه؟
پینغه مبه ر ﷺ فه رموی: نه هه له م کردوو ه و نه کورتیش کراوه ته وه .

جا کابراکه ووتی به لی هه ندیکت له بیرچوو، پاشان پینغه مبه ر ﷺ له
ئه سحابه کانی تری پرسى ئه مه ی ده یلیت راسته ؟ گووتیان به لی، پاشان پینغه مبه ر
ﷺ چوو ه پینشه وه و باقی نوێژه که ی ئه نجام داو سه لامی دایه وه پاشان دوو
سوژده ی سه هو ی برد و سه لامی بو دایه وه .

ئه گه ر ئیمامیک پینش ته واو بوونی نوێژه که سه لامی دایه وه ، وه هه ندیک له
نوێژ خویننه کانی دایه وه درهنگ هاتبوون بو جهامعته، واته هه ندیک له
نوێژه که یان له کیس چوو بیته، ئه وا کاتیک که له دوا ی سه لام دانه وه ی ئیمام
هه ستانه وه بو ته واو کردنی باقی نوێژه که یان، پاشان ئیمامه که بیرى که وته وه که
نوێژه که ی ته واو نه کردوو ه و هه ستایه وه بو ئه نجامدانی ئه و به شه که ی تری
نوێژه که ی که بیرى چوو بوو، ئه وا ئه و که سانه ی که درهنگ هاتبوون خو یان
سه رپشک ده بن له وه ی که ئایه به ته نها باقی نوێژه که ی خو یان ئه نجام ده دن
پاشان سوژده ی سه هو ده بن، یان دووباره ده گه ریننه وه بو شوین که وتنی
ئیمامه که وه له پاش ئه وه ی ئیمامه که سه لامی دایه وه، ئه وانیش هه لده ستنه وه و
باقی نوێژه کانیان ته واو ده که ن و سوژده ی سه هو ی بو ده بن، وه ئه مه شیان
باشتره . واته شوین که وتنه وه ی ئیمامه که .

که مکردنه وه: که م کردنه وهی روکن:

ئه گهر نوێژ خوینیک پوکنیکی که مکرد له نوێژه کهیدا، ئه و روکنه ئه گهر (الله اکبر)ی نوێژ دابهستن بوو واته ته کبیره ی ئیحرام، ئه و نوێژه که ی به تاله ئیتر به ئه نقهست بیته یان به نه زانین بیته چونکه به بی ئه و (الله اکبر) کردنه نوێژه که ی دانامه زریته، به لام ئه گهر پوکنیکی تر بوو بیجگه له ته کبیری ئیحرام واته (الله اکبر)ی سه ره تای نوێژ، ئه و ئه گهر ههر پوکنیکی به ئه نقهست نه خوینیت ئه و نوێژه که ی به تاله، به لام ئه گهر به نه زانین پوکنیکی په راند له نوێژه کهیدا، بو نمونه ئه گهر روکنه له بیر چوو هه که له پکاتی یه که مدا بوو ئیتر که له پکاتی دووه مدا گه یشته هه مان جیگی که له پکاتی یه که مدا په راندوو یه تی، ئه و پکاتی یه که م ته رک ده کات و پکاتی دووه م ده خاته جیگی یه که م واته: پکاتی یه که م پوچه ل ده بیته وه و پکاتی دووه م ده چیته جیگی، وه ئه گهر کاتیکی بیری که وته وه که پوکنیکی له بیر چوو هیشتا نه گه یشتبووه هه مان جیگی له پکاتی دوای ئه ودا ئه و یه کسه ر ده گه پیته وه بو هه مان جیگی و نوێژه که ی ئه نجام ده دات، له م دوو حاله ته دا ده بیته وه کو پیشوو سوژده ی سه هو له دوای سه لام دانه وه ببات، پاشان سه لامی دوای سوژده کهش ده داته وه. (چونکه به هو ی له بیر چونه که وه هه ندیک زیاده ئه نجام ده دات).

نمونه‌ی ئهههش :

کهسیک سوژدهی دووهمی لهبیر دهچیت لهپکاتی یهکه‌مدا، وه کاتیک بیری دهکه‌ویته‌وه که له دانشتنی نیوان دوو سوژده‌که‌ی پکاتی دووه‌مدایه ، له‌م کاته‌دا پکاتی یه‌که‌م له‌غو ده‌بیته‌وه، وه پکاتی دووه‌م ده‌بیته‌ به پکاتی یه‌که‌م، ئیتر باقی نوێژه‌که‌ی ته‌واو ده‌کات و سه‌لام ده‌داته‌وه ، پاشان دوو سوژده‌ی سه‌هو ده‌بات و سه‌لامی بۆ ده‌داته‌وه .

نمونه‌ی دووه‌م :

کهسیک له نوێژیکدا سوژده‌ی دووه‌م و دانیشتنی پیشی له‌بیر ده‌چیت، واته هه‌ر یه‌ک سوژده‌ ده‌بات و قنج هه‌لده‌سیته‌وه له پکات یه‌که‌مدا ، وه‌کاتیک که بیری ده‌که‌ویته‌وه له پکوعی پکاتی دووه‌مدایه و هه‌لده‌سیته‌وه بۆ (سمع الله لمن حمده) ئەوا ده‌بیته‌ یه‌کسه‌ر دانیشیته‌وه و سوژده له بیری چوو‌ه‌که به‌ریته‌ و باقی نوێژه‌که‌ی ته‌واو بکات و سه‌لام بداته‌وه، وه دوو سوژده‌ی سه‌هو به‌ریته‌ و سه‌لامی بۆ بداته‌وه .

که م کردنه وهی واجبیک:

ئه گهر نوپژ خوینیک یه کیک له واجبه کانی نوپژ نه کات به ئه نقه ست ئه وا نوپژه که ی به تال ده بیته وه به لام ئه گهر له بیری چوو وه یه کسه ر بیری که وته وه، له پیش ئه وهی که شوینه که ی به جی بهیلت، یه کسه ر ئه نجامی ده دات، ئه وا هیچی نایه ته سه ر نه سوژدهی سه هو ده بات و نه نوپژه که ی دووباره ده کاته وه .

وه ئه گهر کاتیک بیری که وته وه که هیشتا نه گه یشتبیته روکنیک له دوا ی ئه وا واجبه ی که په راندوو یه تی، ئه وا ده سته جی ده گه رپته وه بو ئه وا واجبه ی که په راندوو یه تی و نوپژه که ی ته واو ده کات پاشان سه لام ده داته وه، وه دوو سوژدهی سه هو ده بات و سه لامی بو ده داته وه .

به لام ئه گهر کاتیک بیری که وته وه ئه وا واجبه ی له بیرچوو ه گه یشتبیته روکنیک، ئه وا ناگه رپته وه بو ئه نجام دانه وهی ئه وا واجبه له بیرکراوه، به لکو نوپژه که ی ته واو ده کات به لام لیره دا له بهر ئه وهی که شتیکی که مکردوه له نوپژه که یدا، پیش ئه وهی سه لام بداته وه دوو سوژدهی سه هو ده بات و پاشان سه لام ده داته وه .

نمونه‌ی نه‌هه :

که سیک له سوژدهی دووه می پکاتی دووه ده‌یه‌ویته‌هه‌ستیه‌وه بۆ پکاتی سییه‌م، واته ته‌حیاتی له بیر ده‌چیت، به‌لام یه‌کسه‌ر بیری ده‌که‌ویته‌وه له پیش نه‌وهی که به‌ته‌واوه‌تی راست ببیته‌وه بۆ پکات سی‌یه‌م، یه‌کسه‌ر داده‌نیشیت و ته‌حیاته‌که‌ی ده‌خوینیت و پاشان هه‌لده‌سیته‌وه بۆ پکات سی‌یه‌م، له‌م کاته‌دا هیچی نایه‌ته‌سه‌ر نه‌سوژدهی سه‌هو وه نه‌دووباره‌کردنه‌وه‌ی نویره‌که‌ی .

چونکه پیش نه‌وهی شتیک که‌م کاته‌وه بیری ده‌که‌ویته‌وه وه هیچیشی زیاد نه‌کردوه، به‌لام نه‌گه‌ر نه‌وه‌نده هه‌ستایه‌وه تا‌کو ده‌گاته‌ئاستی رکوع بردن ئینجا بیری که‌وته‌وه که‌ته‌حیاتی نه‌خویندوه نه‌وا بۆی داده‌نیشیته‌وه و ته‌حیاتی خو‌ی ده‌خینیت و نویره‌که‌ی ته‌واو ده‌کات و سه‌لام ده‌داته‌وه، پاشان سوژدهی سه‌هو ده‌بات و سه‌لامی بۆ ده‌داته‌وه، (چونکه هه‌ندیکی زیاد کردوه له‌م حاله‌ته‌دا).

به‌لام نه‌گه‌ر کاتیک بیری که‌وته‌وه ته‌حیاتی نه‌خویندوه، که به‌ته‌واوی هه‌ستا بووه سه‌ر پی‌نه‌وا تازه بۆی ناگه‌رپته‌وه به‌لکو به‌بی‌هیچ خو‌تیکدانیک نویره‌که‌ی ته‌واو ده‌کات، وه له پیش نه‌وهی که سه‌لام بداته‌وه دوو سوژدهی سه‌هو ده‌بات و سه‌لام ده‌داته‌وه، لی‌ره‌شدا بۆیه سوژدهی سه‌هو ده‌که‌ویته‌وه پیش سه‌لام دانه‌وه چونکه ته‌حیاتیکی که‌م کردوه .

به لگه بوئه مه :

حه دیسی عبداللهی کوری بوچهینه یه ﷺ که بومان ده گپیتته وه: اَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى بِمِ الظُّهْرِ، فَقَامَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ، وَمَ يَجْلِسُ (يعني للتشهد الأول) فَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ، حَتَّى إِذَا قَضَى الصَّلَاةَ، وَانْتَظَرَ النَّاسُ تَسْلِيمَهُ، فَكَبَّرَ وَهُوَ جَالِسٌ. وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ، ثُمَّ سَلَّمَ (۱).

واته: جاريکیان پیغه مبهر ﷺ پیشنویژی بو ده کردن له نویژی نیوه پودا به لام له پکاتی دووهدا هستایه وه و تەحیاتی نه خویند وه خه لکه کهش له دوايه وه هه ستانه وه تاوه کو کۆتایی نویژه که، ئیتر چاوه پروانی سه لام دانه وه بیان ده کرد، که چی پیغه مبهر ﷺ سه لامی نه دایه وه به لکو الله اکبری کرد و دوو سوژدهی سه هو ی برد پیش سه لام دانه وه، پاشان سه لامی دایه وه.

سی یه م: شك، واته: گومان

گومان واته دودلی له نیوان دوو کاردا که ئایه کامیان پویداوه ، به لام له کاتی خواپه رستیدا گومان پشت گوئی ده خریت له سی حاله تدا :

(۱) رواه البخاري.

أ- ئەگەر تەنھا خەیاڵ بێت و دوور بێت لە راستیەوه، وەکو ئەو کەسانە ی که وەسوەسەیان هەیه .

ب- ئەگەر لەلای کەسیک هەمیشە دووبارە بێتەوه، واتە هەر خوا پەرەستیەک بکات هەر گومانیک ی بۆ درووست بێت.

ج- ئەگەر کاتیک لە خوا پەرستیەکە بوووه ئینجا گومانی بۆ درووست بێت. مەگەر دلتیا بێت لەوهی که هەلە ی کردووه، وه کار به و دلتیا بوونه دهکات.

نمونهی ئەوه :

ئەگەر کەسیک نوێژی نیوهرۆ بکات کاتیک نوێژەکە ی تەواو بوو گومانی بۆ درووست بێت که ئایا سی پکاتی کردووه یان چوار پکات ؟

ئەوا گوی نادات به و گومانە هەتا کو دلتیایی بۆ درووست دەبیت که سی پکات کردووه ، ئەگەر که می به سەر دا چوو بوو واتا زوو بیری کهوتەوه که سی پکات کردووه، ئەوا رپووده کاته وه قیبله و یهک پکات نوێژ دهکات تاوه کو به سی پکاته که ی تره وه ببیت به چوار پکات، پاشان سهلام ده داته وه وه دوو سوژده ی سه هو ده بات و دووباره سهلام ده داته وه. بۆیه له دوا ی سهلام دانه وه سوژده که ده بات چونکه زیاده یه کی کردووه له نوێژه که ی دا . به لام ئەگەر له دوا ی کاتیکی زۆر بیری هاته وه که سی پکات کردووه ئەوا نوێژه که ی سەر له نوێ ده کاته وه.

به لام گومان جگه له و سى جیگه یه که باسما ن کردن گوئی پی ده دریت.

گومان بۆ درووست بوون له نوێژدا له سى شیواز تیناپه رپیت که نه مانه ن.

حاله تی یه که م :

که سیك گومانیکى بۆ دروست ده بیته له ناو نوێژه که ی دا، کاتیك بۆ یه کلا بۆوه ئیتر له سه ر ئه و دلنیا ییه وه نوێژه که ی ته واو ده کات و سه لام ده داته وه پاشان سوژده ی سه هو ده بات و سه لامى بۆ ده داته وه.

نمونه ی ئه وه :

که سیك نوێژى نیوه رۆ ده کات وه گومانى بۆ درووست ده بیته له ناو نوێژه که ی دا ئایا له رکاتى دووه م دایه یان له رکاتى سى یه م دایه ؟ وه هه ر له ناو نوێژه که ی دا بۆ یه کلا یی ده بیته وه که له رکاتى سییه م دایه، ئیتر رکاتى چواره میش ده کات و سه لام ده داته وه، وه پاشان دوو سوژده ی سه هو ده بات و سه لامى بۆ ده داته وه.

بۆ نمونه :

که سیك له کاتی نوێژ خویندندا گومانی بۆ درووست ده بێت که ئایه سی پکات خویندوو ه یان چوار پکات؟ وه بۆی یه کلایی نابیته وه ناچار خۆی دلنیا ده کات به وهی که لایه نی که م به راست داده نیت، واته گومانه که ی ده خاته لاهو وای داده نی که سی پکاتی خویندوه، ئیتر نوێژه که ی ته و او ده کات به لام پیش سه لام دانه وه دوو سوژدهی سه هو ده بات و ئه و جا سه لام ده داته وه .

به لگه ی نه هه :

حه دیسی نه بو سه عیدی خودرییه ﷺ، که ده فه رمویت : أن النبي ﷺ قال : إِذَا شَكَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ ، فَلَمْ يَدْرِ كَمْ صَلَّى أَثَلَاثًا أَوْ أَرْبَعًا ؟ فَلْيَطْرَحِ الشَّكَّ وَلْيَبْنِ عَلَى مَا اسْتَيْقَنَ ، ثُمَّ يَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ ، فَإِنْ كَانَ صَلَّى حَمْسًا شَفَعَنَ لَهُ صَلَاتُهُ ، وَإِنْ كَانَ صَلَّى تَمَامًا كَانَتْ تَرْغِيمًا لِلشَّيْطَانِ (١).

واته : پیغه مبه ر ﷺ فه رمویه تی : ئه گه ر یه کیك له ئیوه گومانی بۆ درووست بوو له ناو نوێژه که یدا، ئایا سی پکاتی کردوو ه یان چوار پکات ؟ ئه و با گومانه که ی بخاته لاهو، وه له سه ر دلنیا ییه وه نوێژه که ی بنیات بنیت، (دلناییش هه میشه

(١) رواه مسلم.

لايەنى كەمە) پاشان دوو سۆز دەي سەھو بەرئەت پيش سەلام دانەو، ئەگەر پينچ پكاتى كوردبوو ئەوا نويزەكەي شەفاعەتى بۆ دەكات، وە ئەگەر چوار پكاتى تەوايى كوردبوو ئەوا ئەو دوو سۆز دەيە سەر لوت رەشيە بۆ شەيتان.

نەمۇنە يەككى تەرى گومان :

كەسەك تۆزەك دوا دەكەوئەت لە نويزە، ئىتر كاتەك دئەت ئىمام لە حالتي ركوع دا، ئەميش تەكبىرى ئىحرام دەكات و دەستبەجئ دەچئە ركوعەو. ئەمەش لە سئ حالەت تئناپەرى .

أ- حالەتى يەكەم :

ئەو يەكەم دۇنيا بئەت كاتەك كەئەم چووەتە ركوعەو ئىمام هئشتا هەر لە ركوع دا بوو، لەم كاتەدا ئەو كەسە پكات يەكەمى بۆ حساب دەبئەت و خوئندنى سوورەتى فاتىحەي لەسەر لادەچئەت.

ب- حالەتى دووهم :

ئەو يەكەم دۇنيا بئەت كە فرىاي ئىمام نەكەوتوو و اتە هەتاكو ئەم چووەتە ركوعەو ئىمام هەستاو تەو بۆ (سەع اللە لمن حمدە) لەم كاتەدا ئەو كەسە پكاتى

یه که می ده فه وتیت، ده بیّت له دوای سه لام دانه وهی ئیمام ئه وه ستیته وه و پکاته فه وتا وه که ی بخوینیت و پاشان سه لام بداته وه، له م کاته دا سوژدهی سه هو ی له سه ر نییه چونکه هیچ هه له یه کی ئه نجام نه دا وه وه زیاده و که میشی نه کردوه له نویره که ی دا.

ج- حاله تی سی یه م :

ئه وه یه گومانی بۆ دروست بیّت که ئایا فریای ئیمام که وتوه، له حاله تی رکوع یان نا؟ ئایا پکاتی یه که می بۆ حسابه یان نا؟ له م کاته دا ئه گه ر هه ر له ناو نویره که یدا بۆی پرون بووه وه که پکاتی یه که می فه وتا وه ئه وا له گه ل ئیمام دا سه لام ناداته وه به لکو هه لده ستیته وه نویره ی خو ی ته واو ده کات و پاشان سه لام ده داته وه ئینجا دوو سوژدهی سه هو ده بات و سه لام ده داته وه . چونکه ما وه یه ک له نویره که یدا گومانی بۆ دروست بو بوو.

به لام ئه گه ر بۆی پرون بووه که فریای ئیمام که وتوه و ئیمام له پکوع هه لئه سا وه ته وه تا وه کو ئه میش چو وه ته پکوع، ئه وا له کو تا ییدا هه ر له گه ل ئیمام سه لام ده داته وه، پاشان دوو سوژدهی سه هو ده بات و سه لام ده داته وه.

وه ئه گه ر هیچیانی بۆ پرون نه بووه ئه وا خو ی خو ی دلّیا بکات ، ئه وه ش به وه ده بیّت که وا دبیت پکاته که ی فه وتا وه، ئیتر له گه ل ئیمام دا سه لام ناداته وه

به لكو هه لده ستیته وه نوژی خوی ته واو دهكات له م حاله ته دا كه نوژه كهی ته واو
 كرد له پیش سه لام دانه وه دوو سوژدهی سه هو ده بات و پاشان سه لام ده داته وه .

سودیک :

کاتیك كه گومان بۆ یه كيك دروست ده بیته له نوژه كهی دا ، پاشان توانی
 كه گومانه كه بخاته لاهه یان راستیه كهی بۆ پروون بۆوه كه نه كه می كردوه له
 نوژه كهی دا نه زیاد، ئەوا له م حاله ته دا سوژدهی سه هو ی له سه ر نامینیته ،
 كه واته ته نها دروست بوونی گومان له نوژدا سوژدهی سه هو ی ناویته . كه ئەم
 بۆچوونه له ناو خه لكیدا بلاوه .

وه گوتراویشه كه هه ر ده بیته سوژدهی سه هو به ریته ، بۆ ئەوه ی سه ر لوتی
 شه ی تان ره ش كات، به گویره ی هه دیسه كه ی پیغه مبه ر ﷺ كه پیشتر باس
 كرا "وَإِنْ كَانَ صَلَّى تَمَاماً كَانَتْ تَرْغِيماً لِلشَّيْطَانِ" چونكه هه ندیک له نوژه كهی به
 گومانه وه خویندوه تاكو ئەو كاته ی كه گومانه كه ی نه ماوه ، ئەم بۆچوونه شیان
 په سه ندره له وه ی پیشتر .

نمونه‌ی نه‌مه :

که سیک نوپژ دهکات وه له ناو نوپژده کهیدا گومانی بو درووست ده بیټ که ئایه له پکاتی سییه م دایه یان دووهم؟ نیتر له بهر ئه وهی که بوی پوون نه بووه وه گومانه که ی دهخاته لاه و لایه نی که می هه لبارد واته وای دانا که دوو پکاتی خویندووه، وه کاتیک باقی نوپژده که ی ده خوینیت بوی پوون بووه که راستیه که ش ئه وه بووه که هه ر له پکاتی دووهم دا بووه، له م حالته دا به و پییه ی که له ناو خه لکیدا بلاوه سوژده ی سه هوی له سه ر نی یه، به لام له راستی دا وه کو له سه ره وه په سه ندمان کرد ده بیټ سوژده ی سه هوی بو به ریټ له پیش سه لام دانه وه .

سوژده ی سه هو له سه ر مه ئوموم : (ئه وانیه که له دوا ی ئیمامه وه نوپژ ده که ن).

ئه گه ر ئیمام سه هوی کرد ئه وا پیویسته له سه ر مه ئوموم که له و سه هوه شدا شوینی ئیمامه که بکه ویټ و وه ک ئه و بکات، به به لگه ی ئه و فه رموده متفق علیه ی یه ی که پیغه مبه ر ﷺ ده فه رمویټ: **إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَلَا تُخْتَلَفُوا عَلَيْهِ** "تا کو ده گاته " **وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا** (۱).

واته: به راستی ئیمام بو ئه وه کراوه که وه ک ئه و بکه ن له نوپژدا ئیوه ش مخالفه ی مه که ن، وه کاتیک سوژده ی برد ئیوه ش سوژده به رن.

(۱) رواه البخاري ومسلم و ابو داود والنسائي وابن ماجه و امام أحمد.

ئیتیر ئەگەر ئیمام سوژدهی سه هو ی له پیش یان له پاش سه لام دانه وه برد ئەوا پیویسته له سه ر مه ئوممه کان که وه کو ئەو بکه ن و متابه عه ی بکه ن واتا شوین ئەو بکه ون، مه گەر بۆ که سیك که دوا که وتبیت له نوێژه که ی و هه ندیک له نوێژه که ی له ده ست چوبیت ئەوا له گه ل ئیمامه که یدا سوژده که نابات چونکه ناتوانیت ئەو کاره بکات، چونکه ئەو که سه ی که دوا که وتوو له نوێژه که نابیت له گه ل ئیمامه که دا سه لام بداته وه، ده بیت چه ند پرکاتی له ده ست چوو به بیانکات ئینجا سه لام بداته وه، پاشان سوژده ی سه هوو ده بات و سه لامی بۆ ده داته وه، له بهر ئەوه نابیت شوین ئیمامه که ی بکه ویت چونکه ناتوانیت، که واته ئەو که سه ی که له نوێژه که ی دوا که وتوو له گه ل ئیمامدا سه لام بداته وه، بۆیه ده بیت چه ندی ماوه له نوێژه که ی ته واوی بکات ئینجا سه لام بداته وه، پاشان سوژده ی سه هوو ده بات و سه لامی بۆ ده داته وه.

نمونه ی ئەوه:

که سیك دیت له دوا ی ئیمامه نوێژ ده کات، ئیمامه که له پرکاتی کۆتایدا یه، وه ئیمامه که ش له بهر هۆکارێک پیویسته له سه ری سوژده ی سه هو به ریت دوا ی سه لام دانه وه، جا که ئیمامه که سه لامی دایه وه ئەو که سه ی که دوا که وتوو له نوێژه که ده بیت هه ستیتته وه باقی نوێژه که ی ته واو بکات نابیت له گه ل ئیمامه که دا سوژده ی

سه هوو به ریټ، ده بیټ له دواى ئه وهى که چه ندی مابوو له نویژه که ی ته واوی کردو سه لامی دایه وه ئه و جا دوو سوژدهی سه هو به ریټ و سه لامی بۆ بداته وه .

وه ئه گهر مه ئوموئیک که دوا نه که وتبیټ له ئیمام، له نویژه که یدا سه هو ی کرد جگه له ئیمامه که ی ئه وا سوژدهی سه هو ی بۆ نابات، چونکه ئه و سوژده بردنه ی ده بیټه هو ی موخاله فه کردنی ئیمامه که ی و ناته واویټی شوین که وتنه که ی، ته نانه ت کاتیئک که پیغه مبه ر ﷺ ته حیاتی یه که می په راند سه حابه کان له گه لیدا هه ستانه وه و دانه نیشتن بۆ خویندنی، له بهر ره چا و کردنی شوینکه وتنه که و موخاله فه نه کردنی پیغه مبه ر ﷺ.

به لام ئه گهر ئه و مه ئومومه هه ندیک له نویژه که ی له ده ست چوبیټ و اتا دره نگ هاتبیټ بۆ نویژ، وه سه هو ی کرد له نویژه که دا له و کاته ی که له دواى ئیمامه که وه یه، یان له و به شه ی نویژه که یدا سه هو ی کرد که خو ی به ته نیا ته واوی ده کات، ئه وا سوژدهی سه هو ی له سه ر لاناچیټ، ده بیټ له دواى ته واوبون له نویژه که ی سوژدهی سه هو به ریټ ئیتر له پیش یان له پاش سه لام دانه وه که ی بیټ به گویره ی پونکردنه وه که ی پیشو.

نمونه‌ی نه‌هه :

مه ئوموئیک له رکوعدا بیری ده‌چیت بلیت (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ)، وه دواش نه‌که وتوو له نویره‌که‌ی و هیچی له دست نه‌چوو، ئه‌وه ئه‌و که سه سوژده‌ی سه‌هوی له‌سه‌ر نییه، به‌لام ئه‌گر ئه‌و مه‌ئوممه له‌و نویره‌دا دره‌نگ هاتبوو وه پکاتیئک یان چه‌ند پکاتیئکی له دست چوو بوو، ئه‌وه بو‌ نه‌گوتنی (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ) که ده‌بیئت له دوا‌ی ته‌واو کردنی نویره‌که له‌پیش سه‌لام دانه‌وه سوژده‌ی سه‌هو به‌ریئت ئینجا سه‌لام بداته‌وه.

نمونه‌یه‌کی تر :

مه ئوموئیک نویره‌ی نیوه‌پۆ ده‌کات له دوا‌ی ئیمامی‌که‌وه، کاتیئک ئیمامه‌که هه‌لده‌ستیته‌وه بو‌ پکاتی چواره‌م ئه‌م وا ده‌زانیت پکاتی کۆتاییه و داده‌نیشیت، ئیتر که ده‌زانیت ئیمامه‌که هه‌لده‌ستیته‌وه ئه‌میش هه‌لده‌سیت، جا ئه‌و که سه ئه‌گر له نویره‌که‌ی دوا نه‌که وتبیت و هیچی له دست نه‌چوبیت ئه‌وا هیچی له‌سه‌ر نییه.

به‌لام ئه‌گر دره‌نگ هاتبیت بو‌ ئه‌و نویره‌و پکاتیئک یان چه‌ند پکاتیئکی له دست چوبیت ئه‌وا نویره‌که‌ی ته‌واو ده‌کات و سه‌لام ده‌داته‌وه پاشان دوو

سوژدهی سه هو ده بات و سه لامی بۆ ده داته وه . له بهر ئه و دانیشتنه زیادهیه که کردی کاتی هه ستانه وهی ئیمامه که بۆ پرکاتی چواره م .

ئاگاداریه ک :

له وهی پیشه وه بۆمان پون بۆوه که سوژدهی سه هو هه ندیک جار پیش سه لام دانه وهیه وه هه ندیک جاریش له دواى سه لام دانه وهیه .

له دوو جیکه دا سوژدهی سه هو له پیش سه لام دانه وه ده بریت :

یه که م :

ئه گه ر سوژده که له بهر که م کردنی شتیک بیت، به به لگهی ئه و فه رموده یه ی که عبد الله بن بینه رضی اللہ عنہ ده لیت: **أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ سَجَدَ لِسَهْوٍ قَبْلَ السَّلَامِ حِينَ تَرَكَ التَّشَهُدَ الْأَوَّلَ.**

واته : پیغه مبه ر صلی اللہ علیہ وسلم سوژدهی سه هو ی پیش سه لام دانه وه له نویره که ی برد کاتیک که ته حیاتی یه که می په راند .

دووه م:

ئه گهر له بهر گومان بۆ دروست بونیک بیئت وه بۆی یه کلایی نه بیته وه، به به لگهی ئه وه فرموده یه ی که آبی سعید الخدری رضی الله عنه که سیک گومانی بۆ دروست بیئت له ناو نویره که یدا که ئایا سی رکاتی کردوه یان چوار پکات؟ پیغه مبه ر صلی الله علیه و آله فرموده تی: دوو سوژدهی سه هوو ده بات پیش سه لام دانه وه.

وه سوژدهی سه هوو له دوو جیکه دا دوا ی سه لام دانه وه ده بریئت:

یه که م:

ئه گهر به هوی ئه نجامدانی زیاده یه که وه بیئت له نویره که دا، به به لگهی فرموده که ی که عبد الله بن مسعود رضی الله عنه ده یگیریته وه کاتیک پیغه مبه ر صلی الله علیه و آله له نویره نیوه پۆدا پینج رکاتی کرد، وه له دوا ی سه لام دانه وه بیر ی که وته وه، بۆیه دوو سوژدهی سه هو ی بۆ بردوو سه لامی بۆ دایه وه.

وه ئه وه ی پون نه کردۆته وه که بۆیه له دوا ی سه لام دانه وه ئه و جا زانیویتی زیاده ی کردوه بۆیه خستویه تیه دوا ی سه لام دانه وه.

بۆیه ده بیته به لگه له سه ر عمومی حوکمه که ی، وه پیویسته سوژدهی سه هوو بۆ که سیک که زیاده یه کی ئه نجام دابیئت له نویره که یدا له دوا ی سه لام دانه وه

بهریت، ئیتر دوای سه لام دانه وه زانی که زیادهیه کی کردوه یان پیش سه لام دانه و جیاوازی نییه.

هروه ها ئه گهر پیش ته وا بونی نویره که ی به نه زانین سه لامی دایه وه، پاشان بیری که وته وه نویره که ی ته وا و کرد، له م کاته دا سه لام دانه وه یه کی زیاد کردوه ئه وا ده بیته له دوای سه لام دانه وه سوژدهی سه هو بهریت، به به لگه ی ئه و فرموده یه ی که أبو هریره رضی الله عنه گیراویته وه کاتیک پیغمبر صلی الله علیه و آله له نویره نیوه پۆ یان عه سردا بوو له دووه م پرکاته سه لامی دایه وه پاشان که بیریان خسته وه نویره که ی ته وا کردو سه لامی دایه وه پاشان دوو سوژدهی سه هو ی بردوو سه لامی بو دایه وه. له پیشه وه باسی فرموده که مان کرد.

دووه م:

ئه گهر سوژده که له بهر دروست بونی گومانیک بیته له نویره که یدا، وه لایه نیکی گومانه که ی بو پون بووه که راسته، به به لگه ی ئه و فرموده یه ی که ابن مسعود رضی الله عنه گیراویته وه له پیغمبره وه صلی الله علیه و آله فرمانی به وه کردوه که هه رکه س گومانی بو دروست بوو له ناو نویره که یدا ده بیته به دوای لایه نی راسته بگه رپته، ئیتر له سه ر ئه و راستیه وه که بوی پون بوته وه نویره که ی ته وا و بکات و سه لامی نویره که ی بداته وه و پاشان دوو سوژدهی سه هو بهریت و سه لامی بو بداته وه، فرموده که ش له پیشه وه به ته واوی باسکرا.

وه ئه گهر كه سيك دوو هه له ی كرد له ناو یه ك نوێژدا، شوینی سوژدهیه کیان پیش سه لام دانه وه بوو وه شوینی سوژده که ی تر دوای سه لام دانه وه بوو، زانیان فرمویانه، سوژدهی پیش سه لامدانه وه له ده بژیریت و بویه پیش سه لام دانه وه سوژدهی سه هو که ی ده بات.

نمونه ی نه وه:

كه سيك نوێژی نیوه پرده کات، به هه له پیش نه وه ی ته حیات ی یه که م بخوینیت هه له ده سیته وه بو پرکاتی سییه م، وه هه له یه کی تریش ده کات که نه وه یه له پرکاتی سییه م دا داده نیشیت بو خویندنی ته حیات وا ده زانیت پرکاتی دوو مه، ئیتر ته نها یه ک پرکاتی تر ده کات و سه لام ده داته وه، ئیتر پیش سه لام دانه وه سوژدهی سه هو ده بات و ئینجا سه لام ده داته وه.

ئه و که سه ته حیات یکی په پاندوو که شوینی سوژدهی سه هو که ی پیش سه لام دانه وه یه، وه دانیشن و ته حیات خویندنیکی زیاد کردوو له پرکاتی سییه م دا، که سوژدهی سه هو که ی له دوای سه لام دانه وه ده بریت، ئیتر ته نها سوژدهی سه هو ی پیش سه لام دانه وه که هه له ده بژیریت و له پیش سه لام دانه وه سوژدهی سه هو که ی ده بات، والله اعلم.

له کۆتایدا داواکارم که خوای گه وره ئیمه و برا موسولمانه کانیشمان مؤفه قمان بکات بۆ تیگه یشتن له کتیبی خوای گه وره و سوننه تی پیغه مبه رکه ی ﷺ وه بۆ کار پیکردنی له کاره ده ره کی و ناوه کیه کانماندا، له بیروباوه رو په رستنه کان و موعامه له کردنماندا، وه داواکارم خوای گه وره پاشه پۆژی هه مومان باش بکات، خوای گه وره هه رخۆی جواد کریم ه.

والحمد لله رب العالمين وصلى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين

تم تحريره بقلم الفقير إلى الله تعالى

محمد صالح العثيمين في ٤/٣/١٤٠٠ هـ